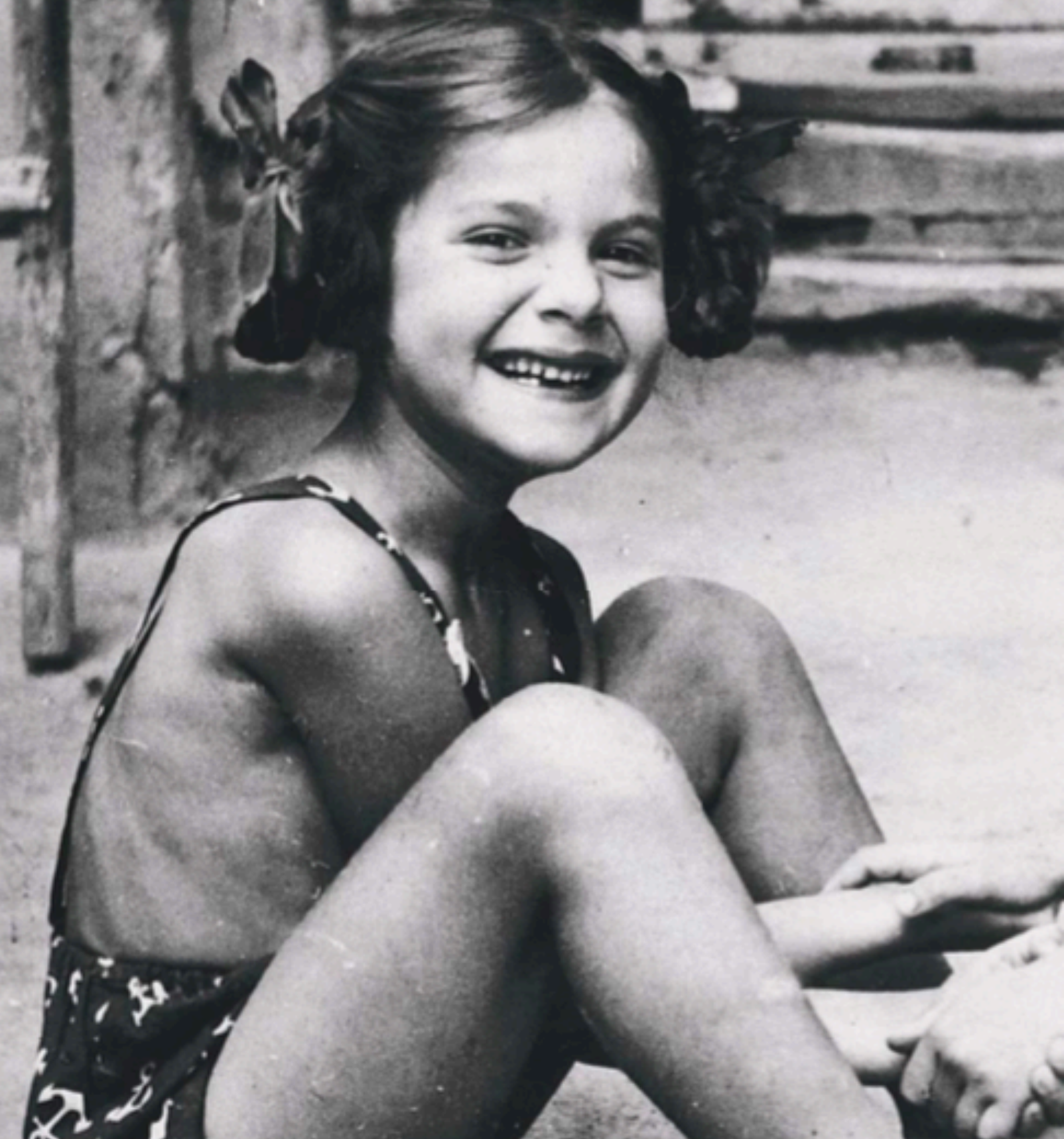

Педагошки водич кроз изложбу

ШОА

Како је то људски било могуће?

Трачци светла – Бити жена у Холокаусту јединствена је изложба по много чему.

Изложбу, као и одговарајући педагошки водич, развило је Одељење за путујуће изложбе Јад Вашем музеја, како би на јединствен начин представили искуства јеврејских жена у разним сегментима живота, страдања и преживљавања за време Холокауста.

Подељена на неколико тема: **љубав, мајчинство, брига о другима, женственост, отпор и спасавање, пријатељство, вера, храна, и уметност**, кроз 30 панела, *Трачци светла* полазе од једне другачије и недовољно коришћене перспективе у учење о Холокаусту – родне перспективе.

Трачци светла нам показују да је немогуће стећи потпуније разумевање Холокауста као једног од најстрашнијих злочина у историји човечанства без увида у специфичност и посебност искустава жена.

ШОА

Како је то људски било могуће?

Циљна група:

Ученици у узрасту од 15 година, или старији,
у контексту формалног или неформалног образовања.

Трајање активности:

90 – 120 минута

Наставни циљеви:

- Усвојити основно историјско знање о кључним елементима Холокауста,
- Разумети принцип хронологије и добити увид у различите димензије Холокауста,
- Размишљати о историји не само као о низу догађаја већ и људских прича.

Структура изложбених панела:

Сваки панел (осим панела 2, 5, 18 и 19) има идентичну структуру, у складу са педагошким концептом рада са изложбом.

- Историјска тема представљена кроз фотографију и кратак текст у циљу упознавања са историјском позадином,
- Додатни цитати, фотографије и описи са још перспектива.

ОПИС АКТИВНОСТИ

1. Увод (панел 2)

Холокаустом називамо убиство приближно шест милиона Јевреја које су починили нацисти и њихови сарадници. Између инвазије Немачке на Совјетски Савез у лето 1941. и завршетка рата у Европи у мају 1945. године, нацистичка Немачка и њени саучесници су настојали да убију све Јевреје који су се затекли на подручјима под њиховом влашћу. Будући да је нацистичка дискриминација Јевреја започела Хитлеровим доласком на власт у јануару 1933. године, многи историчари ово сматрају почетком Холокауста. Јевреји нису биле једине жртве Хитлеровог режима, али су били једина група коју су нацисти настојали да униште у потпуности.

Ова изложба се бави главним историјским аспектима Холокауста, почевши од јеврејског живота у Европи пре Холокауста, а завршава ослобађањем нацистичких концентрационих логора и логора за истребљење широм континента, и изузетним повратком у живот преживелих. Свака образовна активност са ученицима треба да започне разјашњавањем историјског контекста. У зависности од претходног знања ученика, можда ће бити потребно подсетити се и, где је потребно, исправити знање ученика, предрасуде и претпоставке о овом историјском догађају.

Предлог активности:

- ➔ **Разговарајте у паровима шта сте чули, односно научили о Холокаусту.**
- ➔ **Наведите где и када сте то чули, односно научили.**
- ➔ **Формулишите питања која су произашла током, или као резултат разговора.**

Након кратког рада у паровима, омогућите ученицима да пред целим разредом (групом) формулишу своје перцепције и знање о Холокаусту. Уколико се за то појави потреба укажите на фактографске грешке и исправите их.

Завршите активност прегледавањем кратких филмова Јад Вашема који нуде сажете информације о кључним концептима холокауста. У контексту ове изложбе, посебно се препоручују следећи филмови:

Шта је Холокауст?

<https://www.yadvashem.org/education/educational-videos/video-toolbox/hevt-what-is.html>

Коначно решење

<https://www.yadvashem.org/education/educational-videos/video-toolbox/hevt-final-solution.html>

Напомена за наставнике:

Холокауст и Шоа

Термин холокауст значи *велико жртвовање* или *уништавање*, нарочито живота, посебно ватром. Неки писци су га користили већ током Другог светског рата да опишу шта се дешавало са Јеврејима. Уз то, различити други изрази попут *разарања* и *катастрофе* су се користили, и још увек се користе за описивање судбине Јевреја у Европи под нацистима, иако се у америчком енглеском од средине шездесетих година прошлог века доминантно користи реч *Холокауст*. На хебрејском се користи реч Шоа, која се све чешће појављује и у текстовима на другим језицима.

За више информација: <https://www.yadvashem.org/holocaust/faqs.html>

2. Јеврејски живот између два светска рата (панел 3)

Трагедија Холокауста може се у потпуности схватити само разумевањем шта је заувек изгубљено. Уочи Другог светског рата међуратни јеврејски свет био је креативан и сложен, богат мозаик, пун промена и наде за будућност. У року од једне деценије, већи део Европе освојиће нацистичка Немачка. До краја рата 1945. године, убијено је око шест милиона Јевреја.

Представите овај панел тако што ћете погледати кратак филм Јад Вашема Слике јеврејског живота пре Холокауста. Овај филм нуди увид у живот и културу европских Јевреја пре Холокауста њиховим речима, кроз њихове дневнике, писма и записе, као и њихове породичне филмове.

Представљањем жртава пре насилног прекида њихових живота, Јад Вашем представља како су се прогоњени Јевреји не само борили да побегну од својих убица и остану живи, већ и да остану живи као особе какве су били пре. На овај начин се супротставља стереотипима о Јеврејима као дехуманизованим жртвама лишеним било каквих индивидуалних карактеристика, а ученици подржавају да створе емпатију у учењу.

Слике јеврејског живота пре Холокауста

<http://www.yadvashem.org/education/educational-videos/video-toolbox/hevt-life-before.html>

3. Рад са изложбом (панели 4-14 и 16-17)

Следеће радне методе су базиране на концепту вршњачког учења. Ученици треба да раде у малим групама. Свака група ће обрадити по једну тему, и касније представити резултате целом разреду.

У овом моделу базираном на сарадњи и интерактивности наставник има следећи задатак:

- да обезбеди наставну атмосферу сарадње и узајамног поштовања,
- да подржи и саветује групе ученика у току овог процеса,
- да послужи као стручњак и осигура да су процес, као и резултати учења, базирани на тачним историјским чињеницама,
- да модерира целокупан процес.

Наставник на тло ставља картице на којима су исписани лични цитати (види анекс 1), док ученици одабирају реченице које на њих остављају најјачи утисак.

Сходно том избору ученици се деле на групе – по једна група на сваки цитат.

Свакој групи се даје по један радни лист (види анекс 2) који обликује процес учења.

Након завршетка групног рада ученици представљају резултате целом разреду. Уколико буде потребе исправите ученичке презентације према тексту са одговарајућег панела.

4. Лична размишљања

Предложено време: приближно 20 минута

После вршњачког вођења кроз изложбу, сваком ученику се пружа прилика да проучи целу изложбу појединачно. Наставник ученицима даје сет пост-ит папирића на које ученици пишу своје личне коментаре и постављају их на паное.

Белешке у различитим бојама омогућавају различите реакције (види анекс 4). Ученици могу да узму колико год желе пост-ит папирића, попуне их и затим одлуче где ће их поставити на паноима.

5. Завршна дискусија

Препоручује се да активност закључите модерираним дискусијом. Полазна тачка треба да буде један или више цитата приказаних на паноима 15 и 18:

*У МОМ СРЦУ, ЗАЧУДО, НЕМА МРЖЊЕ,
САМО СТРАШНА БОЛ, ЗАПРЕПАШЋЕЊЕ И НЕПРЕКИДНО ПИТАЊЕ: "ЗАШТО?"*

Елишева (Ели) Биндер

*УВЕК МОРАМО ОДАБРАТИ СТРАНУ.
НЕУТРАЛНОСТ ПОМАЖЕ ЗЛОЧИНЦУ, НИКАДА ЖРТВИ.
ЋУТАЊЕ ОХРАБРУЈЕ МУЧИТЕЉА, НИКАДА МУЧЕНОГ.*

Ели Виесел

*НИКО НЕ МОЖЕ СУДИТИ ДРУГОМЕ УКОЛИКО СЕБЕ ПОТПУНО ИСКРЕНО НЕ
УПИТА ДА ЛИ БИ У СЛИЧНОЈ СИТУАЦИЈИ МОЖДА И ОН УЧИНИО ИСТО.*

Виктор Е. Франкл

*ДЕСИЛО СЕ, МОЖЕ СЕ ЗАТО ДЕСИТИ ПОНОВО.
ТО ЈЕ СУШТИНА ОНОГА ШТО МОРАМО ДА КАЖЕМО.*

Примо Леви

Студенти треба да одаберу цитат који их највише подстиче на размишљање, објасне зашто су га одабрали, какву везу са изложбом виде, и која питања им се намећу.

Даља питања за дискусију:

- ✓ Након што сте проучили ову изложбу, да ли мислите другачије о Холокаусту?
- ✓ Разговарајте о различитим облицима сећања на Холокауст у вашем окружењу. Наведите примере, разговарајте о томе да ли их сматрате одговарајућим и образложите.

Панел 2

**Сети се само да био сам невин,
и баш као и ти, само смртник тог дана.
И моје су лице некад знали обојити бес, жал и радост,
просто једно обично, људско лице!**

(Бенџамин Фондан, убијен у логору Аушвиц-Биркенау 1944.)

Панел 4 и 5

**Колико њих се дивило Хитлеру видећи у њему
спаситеља... интелектуалци, свештенство, радници,
незапослени, у њему су видели онога ко их спашава од
политичких партија
и враћа нацији.**

(Луис Солмиц, немачки наставник, 1933.)

Панел 6

Ово је био мој растанак са свим Немачким. Мој унутрашњи растанак са оним што је била моја отаџбина... Више нисам могао бити Немац.

(Мемоари Едвина Ландуа, немачког Јеврејина који је емигрирао у Израел.)

Панел 7

Никада у животу нисам био тако понижен као када сам погледао кроз капију на трг и ведео весела и насмејана лица пролазника који се ругају нашој несрећи.

**(Давид Сирковјак, Лођ, Пољска, 4. октобра 1939.
Убијен у гету у Лођу 1943.)**

Панел 8

Наједном видимо да смо ограђени са свих страна. Изоловани смо и одвојени од света... отерани из друштва људске врсте.

(Хаим А. Каплан, Варшавски гето, Пољска, 17. новембар 1940. Убијен у логору смрти Треблинка у августу 1942..)

Панел 9

**Двадесет ми је година. О тако је леп свет око мене...
Да ли су ово моји последњи тренуци? Освета! Нека се
сви који прочитају моју последњу жељу освете.**

**(Последње сведочанство записано на зиду синагоге у коју су Јевреји из
гета сакупљени пре стрељања. Ковел, Пољска, 1942.)**

Панел 10 и 11

**Сутра крећемо у Непознато, потпуно свесни и у миру.
Ако је суђено да преживимо - тим боље, а ако не...**

(Абрамек, Плоњски гето, Пољска, 14. децембар 1942.)

Панел 12 и 13

**Не срљај да се бориш и погинеш... морамо да спасемо
животе. Важније је спасити Јевреје него убити Немце.**

(Тувја Бјелски, партизан)

Панел 14

Били смо службеници, сељаци, радници, студенти, монахиње - били смо тек обични људи без префињених манира. Устукнути пред грозотом било би нечасно.

(Ана Банџакова-Кучарова, Словачка.)

Панел 16

За нас, победа је стигла прекасно, сувише прекасно.

(Шмуел Краковски, након што је Црвена армија ослободила логор Терезенштад.)

Панел 16

За нас, победа је стигла прекасно, сувише прекасно.

(Шмуел Краковски, након што је Црвена армија ослободила логор Терезенштад.)

Панел 17

Мој живот је почео од краја.

Прво сам упознала смрт, а онда - рођење.

(Халина Биренбаум, преживела Холокауст.)

Анекс 2 - Радни лист (умножи)

Тема: _____

1. Прочитај цитат на панелу и повежи га са фотографијама.

2. Прочитај објашњење о историјској позадини. Направи белешке.

3. Како су историјски догађаји утицали на личне судбине Јевреја?

Постоје ли информације о томе како су они доживљавали своју ситуацију?

5. Објасни зашто си се одлучила/о за ову тему.

Анекс 3 - "Пост-ит" папирѝи у боји (одштампај у боји и исеци)

**Ово ме је
импресионирао:**

**Ово је било ново
сазнање за мене:**

Ово не разумем:

**О овоме желим да
научим више:**
